

דבר המערכת

היסטוריה פמיניסטית היא גם זיכרון שאנו מספרות כמו תורה שבעל פה, ובשנים האחרונות אנו אף עמלות על כתיבתה. אנו צוברות ידע, נסיון ומנחלות מידע חדש אל תוך השיח הציבורי, מתוך הכרה בחשיבות הזיכרון וההנצחה למאבקים שלנו כאן ועכשיו. ראו את השימוש הרב שעושים בשם זיכרונות היסטוריים קרובים או רחוקים. אידיאולוגיות שלמות העולות בשם אירועים, גיבורות וגיבורים וכמובן אויבים, מונצחים בספרי ההיסטוריה ומשמשים עדות אותה אנו לומדות ואף למדות ממנה. מה בנוגע לגיבורות פמיניסטיות? למאבקים פמיניסטים: היכן כתובים ההישגים, המשברים: הנאומים ששימשו לנו השראה? הפעולות של נשים או קבוצת נשים שאפשרו לנו חיים טובים יותר?

אנו צופנות בתוכנו זיכרון מנשים ואנשים המסייעים לנו במאבקים היומיומיים שלנו. לכל אחת מאתנו יש גיבורה שמעניקה לנו השראה ומלווה אותנו. אלו יכולות להיות גיבורות מהעבר הרחוק, זו יכולה להיות מישהי ממשפחתנו, מהקהילה, ממאבק משותף, או מישהי שמעולם לא פגשנו ובכל זאת השפיעה על חיינו ללא הכר. אנו מחויבות לשמור ולשמר את זיכרון, לכתוב את ההיסטוריה שלנו ולנסח בשפתנו. כתיבת ההיסטוריה הפמיניסטית היא תפקידנו וחשובה לא פחות ממאבקים חברתיים כלכליים עכשוויים. עלינו לעשות זאת בגוף ראשון, בעצמנו על עצמנו ולא רק כאובייקט מחקר אקדמי כזה או אחר מכל הסיבות הללו ומסיבות אחרות אנו שוקדות על ביסוס של מרכז מחקר פמיניסטי באשה לאשה. לאחר עשרים וחמש שנות פעילות רשמית ומעל לשלושים שנות אקטיביזם יש לנו את הידע והניסיון לשתף, להנחיל, ולבסס דורות של מנהיגות פמיניסטית. ארון הספרים שלנו מתמלא מידי שנה, ומספר סיפורים היסטוריים על נשים ועל ידי נשים. ארון ספרים הממלא אותנו גאוה כמקור בלתי נדלה של מידע.

גיליון זה מוקדש ליום האשה הבינלאומי 2008 והוא זמן טוב להתכתב עם הגיבורות שלנו, שיעצבו את אופי פעילותנו והיוו מקור להשראה. כל כתבה מספרת סיפור היסטורי או כזה המבקש מקום במרחב ההיסטורי, מרחב שמתמוגג עם מאבקים בהווה שלנו.

חזרה אייל

"אשה לאשה", "אסוואת", "כייאן" ו"מרכז סיוע לנפגעות תקיפה מינית" מזמינות ל:

"אמרה לאמרה", "אזוואת", "כייאן" ו"מרכז דעם זחאיה הענף הגנסי" ידעונו

שישי פמיניסטי בית פתוח לכבוד יום האשה הבינלאומי

ביום שישי, 7.3.08, מהשעה 19:00 ואל תוך הלילה בבית קואליצית ארגוני הנשים חיפה, רח' ארלוזורוב 118, חיפה

ליום جمعة نسوي בית مفتوح بمناسبة يوم المرأة العالمي

יום الجمعة الموافق 7.3.08 من الساعة السابعة مساء وحتى ساعات الليل المتأخرة
في بيتنا، شارع الروزوروف 118، حيفا

البرنامج:

موسيقى، أغاني، قصص والمزيد
راقصة بطن، "تأنغو مثلي" (فيلم
فني للمخرجة ليليانه كليتر)
والمزيد...

إكرام وتوديع "مركز الدعم لضحايا
العنف"

وجبة عشاء مشتركة، الرجاء إحصار
أكل نباتي للوجبة
النساء المعنيت بالمشاركة في اغنية،
عرض قصة وامور اخرى، الرجاء
الاتصال ل: 048650977

בתוכנית:

ערב שכולו מוזיקה, שירה, סיפורים, רקדנית בטן, "טנגו לסבי" (סרט אומנותי של לילאנה קליינר) ועוד..

נפרד מחברות ארגון "מרכז תמיכה לנפגעות אלימות", ונקיים ארוחה משותפת. נא להביא אוכל צמחוני לארוחה

נשים המעוניינות להופיע במהלך הערב, אנא צרו קשר בטלפון: 04-8650977

רוזה יקרה,

כולה עליית לאוטובוס וישבת בצד הלא נכון. אז יכול להיות שנמאס לך להיות אשה שחורה בשנות ה-50 בדרום ארה"ב, ויכול להיות שסתם היה לך כבד בגלל כל הסלים...

אבל הצעד האחד הקטן שלך הוביל לחרם האוטובוסים במונטגומרי ולקידום זכויות של נשים וגברים שחורים בארה"ב. אני לא יודעת עליך הרבה (את יודעת איך זה היום, כל הידע מסתכם ב-3 שורות באינטרנט), אבל אני יודעת שכשאני אהיה (אם אני אהיה) באוטובוס בארה"ב ובאופן טבעי אנשים שחורים ולבנים ישבו זה ליד זה אני תמיד אזכור אותך.

רוזה, יש לי גלויה שלך מול המחשב בבית כשאת מובלת למאסר על ידי שרף גדול ולכן, כמוכן (הקפיטליסטים יעשו כסף מהכול) ואני מסתכלת עליך ותוהה: מה חשבת? איך הרגשת? פחדת? הבנת שאת עושה היסטוריה? ותמיד כשקשה לי במאבקים שלי, אני מסתכלת עליך וחושבת ומתעודדת איך לפעמים משהו קטן של אישה אחת, יכול להביא לשינוי ענק לאנשים רבים. אז רוזה יקרה, "הנסיעה" שלי ב"אוטובוס החברתי" מתאפשרת גם ביכותך.

תודה,

צמרת הרשקו

רוזה לואיז פארקס (1913-2005) אפרו-אמריקאית פעילה בתנועה האמריקאית לזכויות האזרח. מפורסמת בשל סירובה בשנת 1955 לפנות את כיסאה באוטובוס לאדם לבן - סירוב שהוביל למעצרה. מעצרה זה הוביל לחרם האוטובוסים של מונטגומרי, בעקבותיו ביטלה חברת האוטובוסים הציבורית את מדיניות ההפרדה הגזעית שלה.

מכתב פתוח לסופרת ג'ומפה להירי

כששמעתי לראשונה את שמך צחקתי, ג'ומפה הוא לא שם שפוגשים כל יום. נטלתי את הספר עם השם המשונה והתחלתי לקרוא. באופן אירוני נשא הספר את הכותרת - "השם הטוב". הספר עוסק בשני דורות של משפחת מהגרים הודית המתגוררת בארצות הברית. הציר המארגן של העלילה מתייחס לשמו של גיבור הסיפור - גוגול. גוגול הוא ללא ספק שם מוזר וחריג בארצות הברית. לאורך הרומן כולו נאבק גוגול בשמו ש"מצליח לגרום לו סבל גופני כמו תווית מגרדת של חולצה שהוא נאלץ ללבוש תמיד. יש שהיה רוצה להסוות אותו, לקצר אותו איכשהו. נערים אחרים בני גילו כבר התחילו לחזר אחרי בנות, מזמינים אותן לסרט או לפיצרייה, אבל הוא לא יכול לדמיין לו את עצמו אומר בנסיבות רומנטיות אפשריות: 'הי, זה גוגול, בשום פנים לא יכול לדמיין לו דבר כזה'.

כיצד נולד גוגול? גוגול נולד לאימו אַשימה בבית חולים אמריקני. הפקיד במקום התעקש כי ההורים יעניקו לרך הנולד את שמו בטרם יצא את בית החולים. אולם אשימה ובן זוגה מסרבים לתת לילד שם. את השם אמורה להעניק הסבתא, אמה של אשימה החיה בהודו. אולם המכתב שנשלח מן הסבתא בושש לבוא. בליט ברירה מחליטים ההורים המבולבלים לקרא לבנם הבכור בשם גוגול - על שם הסופר הרוסי האהוב אותו הרבה האב לקרא בנעוריו. כמה אירוני, גוגול ההודי נושא שם רוסי בארצות הברית של אמריקה. גוגול עובר עם שמו תלאות רבות. אולם הניסיון לשנות את השם נוחל הצלחה חלקית בלבד. דווקא הכישלון מעיד על חשיבותו של השם כאירוע משמעותי של סימון, הנוגע ברובד המיסטי וברובד הפסיכולוגי. גוגול מבין כי המאבק על השם הוא מאבק על הגדרה עצמית, על תרבות, על זהות ועל מרחב מחייה. דווקא בשל כך הוא משנה את שמו לנחיל, נפרד מבית הוריו מגיע לאוניברסיטה וטועם את טעמה המתוק והמר של החוויה האמריקאית. אחרי גלגולים רבים הוא נישא לצעירה הודית שגדלה כמוהו בארצות הברית, אולם דרכיהם נפרדות. לאחר מות אביו, כשהבית כולו ארוז בקופסאות הוא נתקל בחדר נעוריו בספר ישן ומצהיב - ספרו של ניקולאי גוגול. האב העניק לגוגול את הספר הישן לפני שנים, אולם גוגול מעולם לא פתח אותו בעבר. דווקא כשהבית של ההורים התרוקן הוא שוקע בקריאה. הכול מתחיל ונגמר שם - בשם הטוב. בשם כמרחב של חירות, של גאווה, של האופנים השונים בהם ניתן להיות אני.

דליה מרקוביץ'

מכתב מכאן

לפני 17 שנה הוקם קו החירום לנפגעות אלימות. בסוף שנת 2007 הוא נסגר ולא בגלל שאין יותר אלימות כלפי נשים. אני רוצה לספר על ההתלהבות שליוותה את הקמתו, להגיד תודה לכל מי שעשו במלאכה כמו גם להצטער על סגירתו.

בתחילת הדרך עוד לא היה לנו שם אבל ידענו בדיוק מה חסה ביום האשה הבינלאומי ב-8 למרץ 1989 החלטנו לעשות מעשה. העמדנו דוכנים בכל העיר וחילקנו פליירים לכל הנשים שעברו. מי היינו אז? מתנדבות ועובדות מהמקלט (הישן) לנשים מוכות, ממרכז סיוע לנפגעות אונס וכמובן מאשה לאשה. הכנו את החומר ובו קראנו לנשים לצאת ממעגל האלימות. חילקנו את הפליירים בכל העיר והרגשנו שהנה ציינו בהצלחה את יום האשה הבינלאומי. אז עוד לא היינו מציינות את ה-25 בנובמבר, היום הבינלאומי למאבק באלימות כלפי נשים, ויום האשה היה היום החשוב בלוח השנה הפמיניסטית שלנו. התגובות היו מפתיעות, הטלפונים לא הפסיקו לצלצל ונשים פנו לעזרה. כולנו היינו מאד עסוקות גם ככה ולא עלה בדעתנו מה מחכה לנו. שלושת הארגונים לא היו מוכנים לתת עזרה לנשים מוכות. היינו מעט נשים שעבדו בשכר בכל ארגון ותמיד עבדנו מעל ומעבר. התחלנו לדבר וידענו שלא תהיה ברירה אלא להקים משהו חדש. נפגשנו יחד. עוייד מרינה לוי וליליאן לייזרוביץ' באו מהמקלט לנשים מוכות, גיסיקה נבו ייצגה את מרכז סיוע לנפגעות אונס ואני ייצגתי את אשה לאשה. בפגישה ראשונה דיווחו כולן על מבול של טלפונים ועל ההרגשה שחייבות לעשות משהו. גיסיקה היתה אז גם הרכזת ללימודי האשה באוניברסיטת חיפה וארגנה יחד עם הממונה על נשים ונערות במשרד העבודה והרווחה, עדה פליאל-טרוסמן, קורס ראשון מסוגו לעובדות סוציאליות כדי להביא את הזוית הפמיניסטית של עבודה עם נשים. עדה הצטרפה מיד לוועדה שהקמנו והביאה איתה את יעל סמואל שהיתה סגנית ראש אגף הרווחה של עיריית חיפה. כך יצאנו לדרך. דברנו הרבה, תכננו, התווכחנו והסכמנו. זאת היתה הפעם הראשונה לכולנו שעבדנו יחד עם נציגות המימסד. גילינו את המשותף ויכולנו לעבוד יחד בהסכמה מלאה. אפילו הפמיניזם שלנו לא הפריע להן, להפך, נראה שהן אהבו את ההתלהבות ולפעמים גם את העקשנות שלנו. אשה לאשה לקחה על עצמה לשכור גייסת כספים כדי לנסות ולהתחיל את העבודה בשכר של הקו. נטלי רובין שהיתה מתנדבת באשה לאשה עבדה שלושה חודשים וכתבה את הבקשה הראשונה לארגון פמיניסט-יהודי בארצות הברית US/Israel, Women to Women (שגם הוא נסגר בינתיים). היא הצליחה במשימה וכך קבלנו \$3000 שהכשירו את הדרך להקמתו של קו החירום. בחרנו ב"אשה לאשה" כארגון "הבית" של הקו. מבחינה פורמלית ורשמית הקו היה פרויקט בתוך אשה לאשה, אך למעשה ובכל דבר היה הקו עצמאי לחלוטין. בהרגשה של הצלחה יצאנו לחפש את הרכזת הראשונה של הקו. כך הגיעה מיכל מור שעבדה בתור מנהלת הקו במשך זמן ארוך. נקינו את המרפסת של המטבח בארלזרוב 88 והפכנו אותה למשרד. וועדת ההיגוי, כך קראנו לעצמנו, המשיכה להפגש יחד עם מיכל ואף הזמנו את נעמת וויצ'י להצטרף אלינו. הנשים שייצגו את הארגונים התחלפו במשך הזמן וקו החירום היה לאירגון עצמאי לכל דבר. המשכנו להפגש מדי חודש עד שנת 1996 שאז הפך הקו לעמותה עצמאית. עבודה משותפת זו הביאה אותנו להקים, יחד עם קו החירום ומרכז הסיוע לנפגעות אונס את קואליציית נשים חיפה ויחד גם הקמנו ב-1995 את מקלט החירום. את מיכל ירשו בתפקיד מרינה פילטובסקי ואחייכ אורה אדם. מאות מתנדבות, אולי אלפים (מי ספרה), עברו את הקורסים של קו החירום ורבות מהן בילו שעות וימים במתן עזרה, יעוץ תמיכה וליווי לאלפי נשים. עכשו נסגר קו החירום לאחר ששינה את דמותו וגם את שמו בשנים האחרונות. אבל המציאות לא השתנתה. נשים ממשיות להרצח רק בגלל היותן נשים ואנחנו ממשיות להאבק למען שינוי פני החברה, למען חברה ללא אלימות.

חנה ספרן

נ פ ת ח ת

קבוצה לנשים שהוו אובדן ואבל בהריון

בהנחיית
ג'ייל סוסקין (MA) מייילדת מוסמכת
גומר בן משה (MA) מייילדת מוסמכת

לפרטים: 052-3749483, 052-3900653

נשים בשחור
ממשיכות להפגין בכל הארץ!
חיפה כל שישי בין
13:00-14:00
בכר הגפן בן-גוריון.
בואי הצטרפי גם את!

אשה לאשה באינטרנט
www.isha.org.il
הצטרפי לרשימת התפוצה שלנו:
ishahfc@netvision.net.il

דיכוי ליתר ביטחון

לובנה מסארווה

לשכונות וליישובים באזור מזרח העיר. מסייעים בידם כוחות משטרה ומגי"ב, העוזרים את הנהגים ובדקים אם יש להם חוב כלשהו למדינה. מי שנתפס בעל חוב, רכבו מוחזק בו ברגע, ולא משנה מה סדר היום שלו ואיך יגייס את סכום הכסף הנדרש ללא רכב. בינתיים נוצרים פקקי תנועה כבדים המעכבים הסעת של תלמידים, סטודנטים, עובדים ואחרים. מה שאירוני בסיפור הוא שהאגודה תיאלץ להוכיח לשופט שלא מדובר במחסומים בטחוניים, אלא במחסומים לגביית חובות. שהרי מחסומים בטחוניים הם בבחינת טאבו שאין לערער עליו. האגודה טוענת שהעילה היחידה להצבת המחסומים היא גביית חובות המס. רשויות המס והביטוח הלאומי טוענות שהן מצטרפות למחסומי המשטרה ומבצעות את הגבייה כתוספת לבדיקות הבטחוניות שמתקיימות ממילא במחסום.

נימוק ה"ביטחון" כאמצעי מדכא נוכח בכל פינה. חיילים עומדים בכל יום בכביש המפריד בין מזרח העיר למערבה, עוצרים כל ערבי וכל מי שנראה ערבי, רושמים את מספר תעודת הזהות שלו, מעכבים אותו ורק אז משחררים אותו לדרכו. ולמה? כי זה ביטחון. ואין לערער על הביטחון.

בשנת 2005 קבע בג"ץ שאין לבנות גדר סביב שיחי סעד, אחד הכפרים במזרח ירושלים, ודרש לשקול את שינוי מיקומה של הגדר. באותו שבוע, אולי מתוך כבוד להחלטת בג"ץ, החלו כוחות הביטחון בבניית גדר תיל גבוהה סביב היישוב והציבו בפתחו מחסום מאויש 24 שעות ביממה. מי שנכנס ליישוב או יוצא ממנו חייב לעבור דרך דלתות ברזל. בכל רגע, ובלחיצת כפתור אחת, יכולים החיילים לתקוע אותך בדלת הברזל המסתובבת. שיחי סעד הוא יישוב שאינו ניתן להפרדה מגיבל אל-מוכר השכנה, ותושביו נשענים על שירותי הבריאות והחינוך שנמצאים שם. משמע שכל ילד מגיל שנה ועד גיל 18 חייב לעבור חיפוש וחיתוט בשער היישוב. כך קורה שהתלמידים מגיעים באיחור של שעות לבית-הספר. הורים רבים מעדיפים לוותר על הזכות לחינוך ילדיהם ובלבד שימנעו מבנותיהם לעבור דרך החיילים. שיעור הנושרים מלימודים ביישוב עלה מאז הצבת הגדר ב-50%. הניסיון להביא ליישוב מתנדבים שילמדו את הנערות כשל גם הוא, כי על-פי חוקי הביטחון הישראליים, החיילים אוסרים את הכניסה של כל מי שאינו רשומים בתעודת זהות כתושב שיחי סעד או גיבל אל-מוכר השכנה. אם במקרה הצלחת להיכנס ליישוב, ביציאה ממנו תיאלץ להמציא אישור בטחוני כדי להיות מורשה לעזוב. כשאני מבקשת לפגוש נערות מהיישוב, אנחנו נפגשות ליד המחסום ויושבות על הגדר.

שיחי סעד הוא כלא אחד גדול שבו מוחזקים מאות פלסטינים. אין בו מרכזי בריאות או בית-ספר תיכון, ולתושביו אין זכות לארח חברים, או לצאת ולהיכנס כרצונם. כלא גדול בתוך ירושלים שאנו לא רוצים לראות. והכל למען הביטחון. כשאנחנו מאמינים לטיעונים הללו אנחנו משתפים פעולה. כשאנחנו לא טורחים לדעת, אנחנו משתפים פעולה. כשאנחנו יודעים אך בוחרים להתעוור אנחנו משתפים פעולה. כשאנחנו לא בודקים את המידע שמוכרים לנו בתקשורת, אנחנו משתפים פעולה. וגם כשאנו מגלים רק סולידריות רגשית, אך לא מתנגדים בפעולה לעולל הנעשה לאזרחים, אנחנו משתפים פעולה.

מאמר זה מבוסס על דברים שנשאה הכותבת בנסי "ביטחון וחוסן - למי?!", שנערך בחיפה.

במאמר זה אנסה להביא תמונת מצב חלקית על מזרח ירושלים. אנסה לגעת במחיר הכבד שמשלמת החברה הפלסטינית באל-קודס בשל "שיקולי ביטחון", נימוק שישראל משתמשת בו כמעט בכל חוג במטרה לטרנספר את התושבים מבתיהם. יעדה המרכזי של ממשלת ישראל בכל הקשור למזרח ירושלים הוא יצירת מציאות דמוגרפית וגיאוגרפית שתביא להגדלת מספר היהודים החיים בעיר וצמצום מרבי של מספר הפלסטינים החיים בה. לצורך הגשמת יעד זה מגייסת המדינה את כל מוסדותיה. גם הביטוח הלאומי, שנועד לרווחת התושבים, הופך לעוד זרוע פוליטית שמשרתת את הזונה הציוני של מדינת ישראל, ופוגע באזרחים תוך מניעת מתן שירותים סוציאליים שמחובתו להעניק.

כמעט בכל יום מתקבלות במרכזי שבו אני עובדת עשרות פניות של תושבים שקצבת הביטוח הלאומי נשללה מהם. משיחות שאני מנהלת עם הפקידים עולה כי המזרח ירושלמים נדרשים לעמוד בדרישות כמעט בלתי אפשריות, כמו להגיש אגרות ארנונה וחשמל שבע שנים לאחור, להמציא צילום של הבית, הוכחות שאין להם רכוש בשטחים ועוד. זמני ההמתנה לעולים לאורך שנים, ובינתיים נותר המזרח ירושלמי ללא אפשרות לקבל טיפול רפואי וללא קצבה, שבמקרים רבים היא הכנסתו היחידה.

פדווא, שקצבת הביטוח לאומי וביטוח הבריאות נשללו ממנה באופן מפתיע לפני ארבע שנים, נדרשה להעביר גם היא אגרות ארנונה וחשמל, וכשעשתה זאת נמסר לה שאגרת החשמל אינה גבוהה דיה. פדווא יושבת בבית כל יום מחשש שחוקרי הביטוח הלאומי יבואו לבדוק אם היא אכן גרה בכתובת שמסרה. שנים היא יושבת בבית, והביטוח הלאומי לא בא. בינתיים היא לא יכולה להרשות לעצמה ללדת עוד ילד משום שאין לה כסף לממן טיפול פוריות שבלעדיו לא תוכל להביא עוד ילדים. כל הפניות שעשינו וכל הפרוטקציות שהפעלנו לא עזרו לנו להבין מדוע נשללו מפדווא זכויותיה. מדוע לא נותנים לאשה פלסטינית בת ארבעים, תושבת מזרח ירושלים, ביטוח בריאות. למה שוללים ממנה את זכותה להביא ילדים לעולם. למה אנחנו שותקים. למה העיתונות ויתרה על הסיפור שלה והפנתה גב.

אומרים לה, בסוף תשני כתובת מגורים, תצאי מהעיר העתיקה ואולי זה יעזור, ואולי לא. שלילת תושבות היא דרך אחרת שבה משתמשת הממשלה הישראלית כדי לפגוע במזרח ירושלמים. בשנה שעברה בלבד נשללה תושבותם של יותר מ-1,500 אנשים, 200% יותר מאשתקד. לצד הגירוש מתבצעות כל העת הריסת בתים, הרחבת התנחלויות, הפקעת אדמות, הצבת מחסומים וגדרות, פגיעה בחינוך ושלילת זכותם של 9,000 קטינים לשבת על ספסל לימודים.

מדינת ישראל, באמתלה של צורכי ביטחון, מפעילה טבעת חנק בלתי נסבלת במקום הזה וחודרת אל תוך חייהם הפרטיים של התושבים. הידעתם למשל שכל רחובותיה של העיר העתיקה מלאים מצלמות? חברה שלי שארנקה נגב לא מזמן ספרה לי שוטרים הכניסו אותה לחדר מלא מסכים המתעדים את כל מה שקורה במזרח ירושלים. היא הצליחה לזהות את התיק שלה בידי קטין פלסטיני, ודרך המסכים הצליחה המשטרה לעקוב אחריו עד לבית, שם הוא נעצר בידי השוטרים. הורה פנה אלי לאחר שנעצר כי המצלמה בעיר העתיקה תפסה אותו בעת שסטר לבנו שאיחר להגיע. חבר אחר שמקושר עם המשטרה הצליח דרך אותן מצלמות לזהות מי נכנס לחנותו וגנב טלפון סלולרי.

המצלמות הללו נועדו להשליט פחד בלבד. הן אינן מסייעות בסיכול עסקאות סמים או במניעת פגיעתם של מתנחלים בתושבים הערבים. כשתושבי העיר הערבים זקוקים לסיוע, מתגלה עד מהרה שמצלמות הביטחון מעדיפות לפסוח עליהם. מה שמפליא הוא שעד היום אף ארגון או עמותה של זכויות אדם לא עירערו או נגעו בסיפור הזה. כאילו מובן מאליה שהכל ביטחון. וביטחון למי? ודאי שלא לתושביה הערבים של העיר. דומה כי החברה הישראלית משתגעת כדי ליצור ביטחון. מה שבטוח, מדובר בכלי נוח למימוש מדיניות הטרנספר בעיר.

באחרונה הגישה האגודה לזכויות האזרח עתירה נגד מחסומי הפתע שמציבות רשויות המס והביטוח הלאומי פעם או פעמיים בשבוע בכניסות הראשיות והיחידות

מערכת: מיקי, ארנה מרי-אש, חדוה אייל,

חווה רובין, עולה שתווי, צמרת הרשקו,

יהל אס-קורלנדר, תום הורוביץ

עיצוב גרפי: יורדן דותן www.jordandotan.com

לנשות אשה היקרות,

הפעם הראשונה בה נפגשתי אתכן הייתה מספר חודשים לפני שעברתי להתגורר בחיפה, בשבת האידיאולוגית שהתקיימה ב"אשה לאשה" לרגל ה-8 במרץ 2003. התכנים המרתקים שנחשפתי אליהם באותו יום, והמפגש עם הקהילה העשירה והחמה שנוצרה ב"אשה" - היוו בשבילי פתח למסע של גילוי והתבוננות, כלפי חוץ וכלפי פנים. בהרצאות, בדיונים, בשבתות אידיאולוגיות, בפעולות מחאה, במשמרות "נשים בשחור", במגורים במשותף או בשכנות ובאירועים חברתיים - למדתי המון מכל אחת מכן, ובעידודכן העמקתי את תהליכי הביורור של מיקומי - כגבר - בחברה פטריארכלית, אך גם בקהילה שמבקשת לחולל שינוי באותו מבנה חברתי דכאני.

תהליכי הביורור האלו קיבלו לפני כשנה וחצי תפנית משמעותית, כאשר מחשבות שהתגבשו במקביל בקרב מספר אנשים ובמשך זמן רב קרמו עור וגידים. בעידודכן, ובעיקר בהמרצתה של תלמה היקרה, התחלנו - קבוצה של מספר גברים - להיפגש בבית "אשה לאשה" על - מנת לנסות וללכך במשותף את הסוגיות הללו. בימים אלו, כשאני עוזב את חיפה ואת קבוצת הגברים, הזמנתה של חדוה לכתוב לך המידע נראתה לי כמו הזדמנות מתאימה ביותר לשתף אתכן במעט מן הצידה לדרך שאני לוקח איתי מן החוויות המרגשות ומלאות התובנות שהיו מנת חלקי ב"אשה לאשה".

אחת השאלות שחזרו ועלו בקבוצה שלנו, במספר וריאציות, הייתה בדבר היתכנותו ובדבר משמעותיותו של הצירוף "גבר פמיניסטי". לא במקרה, השאלה הזו חזרה ועלתה גם באירוע שהתקיים ב"אשה" ביום האשה האחרון, כאשר קיימנו סדנא משותפת לחלק מקבוצת הגברים ולכמה מן הפעילות ב"אשה". נראה לי שהשאלה הזו מעניינת לא רק בפני עצמה, אלא גם כיוון שהתשובות האפשריות עליה הן משמעותיות למדי גם לגבי האופן בו אנו מפרשות ומפרשים מושגים כגון "פמיניזם" ו"ה[תנועה] הפמיניסטית".

התשובה שאני מציע לשאלה הזו מתבססת על ההנחה כי המערכת הפטריארכלית היא חובקת כל, ומשפיעה על עיצוב דפוסי החשיבה, ההתנהגות והיצירה של כל אחת ואחד מאיתנו. אל מול המציאות הפטריארכלית אנו יכולות ויכולים לאמץ אופני התמודדות שונים - שיתוף פעולה, השלמה, איתור, התנגדות ועוד... אך כולנו רחוקות ורחוקים מן האפשרות להשתחרר לחלוטין מהשפעות הדיכוי הפטריארכלי, כיוון שהדיון הפמיניסטי לימד אותנו כי השחרור האישי לא

יוכל להתקיים ללא שחרור פוליטי כלל-חברתי, שלצערנו אינו צפוי להתרחש בקרוב. עצם העובדה שהחשיבה והפמיניסטית והמחקר הפמיניסטי ממשכיכים להתפתח כל העת, מלמדת אותנו כי השחרור התפיסתי מן הפטריארכיה אינו איזושהו שיא שאישה יכולה להגיע אליו, ואז ניתן להעניק לו/לה את התווית המיתולוגית "כך נראית פמיניסטית", אלא תהליך של התפתחות מתמדת. נראה לי שעצם ההשתתפות המודעת בתהליך הזה, יכולה לאפשר לאישה להגדיר את עצמו/ה או להיות מוגדר על-ידי אחרים/ות כ"פמיניסט/ית".

חוסר האפשרות שלנו לשחרור אישי ממגבלותיה של הפטריארכיה על התנהלותנו, ממקם נשים וגברים בעמדה לא-שוויונית בחשיבה, בדיון ובאקטיביזם הפמיניסטיים. למרות שגם נשים אינן יכולות להשתחרר לחלוטין מכבלי החשיבה הפטריארכליים, הרי שמתוך מיקומן המודר של נשים בסדר החברתי הפטריארכלי הן תורמות לחשיבה ולמאבקים הפמיניסטיים תובנות משמעותיות אודות אותו סדר חברתי דכאני. לגברים, לעומת זאת, מעניק הסדר הפטריארכלי מיקום שנחשב כטומן בחובו פריבילגיות, אשר מעכבות את השתתפותם בתהליכים שמטרתם ביטול של ה"פריבילגיות" הללו. תהליכי הפמיניזציה שלנו, כגברים, צריכים להיות מלווים בשחרור ממערכת ההגדרות החברתיות שכופה עלינו הפטריארכיה, לפיה המיקום החברתי ומנגנוני הפעלת הכוח שמערכת זו מאפשרת לנו אמורים להתפס על-ידינו, הגברים, כבעלי אופי חיובי, פריבילגיני. תהליך של שינוי ההתבוננות ב"פריבילגיות" שהפטריארכיה "מעניקה" לנו, אשר יוביל לתפיסתן כמנגנוני דיכוי - לא רק חיצוניים אלא גם פנימיים, כלפי עצמנו - יאפשר לנו הגדרה עצמית כגברים פמיניסטיים. אז נוכל להעשיר את השיח שמבקר את הסדר הפטריארכלי גם בתובנות גבריות, ולהירתם במאמצים עקביים וכנים למאבקים פמיניסטיים. ההירתמות הזו לא תהיה מתוך מחויבות לאידיאלים ערטילאיים של "שחרור", "תמיכה במאבק צודק" או "מחויבות מוסרית", אלא מתוך הבנה שיש גם לנו, כגברים, אינטרס ממשי במאבק הפמיניסטי. אני מקווה כי אז תרצו לקבל אותנו אל התנועה הפמיניסטית: לא כמובילים (כפי שהפטריארכיה הרגילה אותנו להיות), אך גם לא כ"תומכים" או כ"בני ברית" (שעומדים במידה מסויימת מן הצד) - אלא כשותפים לדרך.

שלכן,

איתמר שחר

(מחדרי החדש בתל-אביב)

בין רגליה/ יעל אורי

בין רגליה, כרע נפל נשכב:

בין רגליה, כרע

נפל,

באשר כרע, נשם נפל נשדוד.

(שופטים ה, כ"ז)

בין רגליך כרע, נפל, שכב, בין רגליך נפל שדוד. כך נחתם אחד מהסיפורים המכוננים של הגבורה הנשית בתנ"ך, מערכה שטופת דם שהובלה בזירה הציבורית על ידי דבורה הנביאה ונחתמה בתוך האוהל פנימה על ידך, יעל. ויש במעשה שלך את כל המוטיבים שמיחסים בתרבות שלנו לאופני פעולה נשיים מסורתיים: ההליכה בדרכים עקלקלות חברתית - החלטת להרוג מצביא אשר שוררים יחסי שלום רשמיים בין השבט שלך לשלו. השקר איתו את מזמינה אותו אלייך לתוך האוהל כשאת מבטיחה לו מקום מוגן. השימוש במיניו שלך וביכולת הפיתוי אשר גורמת לו להוריד את כל ההגנות. רק אז באה מכת המקבת ברכה. חדה, ברורה ואכזרית. הכרעה של המערכה החיצונית, בתוך האוהל בצורה שאינה משתמעת לשני פנים.

אבל לא ככה למדתי אותך בתור ילדה ונערה. למדנו אותך כלוחמת התנכית המיתית. צבא של עשרת אלפים לוחמים מ"מיטב הבנים" של שבט נפתלי וזבולון רודפים אחרי ססרא ולא מכריעים אותו, ואת כן. יותר חזקה מהחזקים. שונה משאר הנשים. אוחות במקבת וביתד ללא מורא, מתערבת בעניינים של מדיניות שבטית, נוקטת פעולה עצמאית, לוקחת אחריות וזוכה בראש חוצות בכל מנת התהילה. את היית הדגם התנכי הפמיניסטי

האפשרי, של אישה המעורבת בתוך מערכות הכוח והיוצאת כשירה על העליונה. ואז מרגע שיצאתי לחיים עצמאים הפכת לא רלוונטית לי יותר. הסמל הנשי היחיד להתמודדות ישירה ופעילה עם כוח ועם זירת הכוח הציבורית, סוגר את כל הקונפליקט בבית בין קירות האוהל, בקונטקסט שהוא מיני במפורש. כל עוד רק גברים נוטלים חלק בזירה הציבורית היא יכולה להישאר במרחב הפתוח בלבד. כאשר דבורה מעורבת, הקונפליקט כולו נשאב אל המרחב האינטימי הסגור, ומתמצה בגבר אחד ובאישה אחת, שיש ביניהם שפה עשירה של מחוות בעלות אופי מיני ויחסי כוח מתחלפים ומשתנים. עבורי כמי שמנהלת חיים אינטימיים ומדברת בשפה אינטימית עם נשים בלבד, סימן שאלה גדול ריחף ועלה על כל הצורך בהתמודדות עם שאלות של כוח בתוך מערכות יחסים, ומתוך כך על עצם ההשתתפות בזירה הציבורית. אם המשיכה המינית שבין גברים ונשים ויחסי הכוח המשתמעים ממנה היא השפה המכוננת את המרחב הציבורי, הרי אני אינני דוברת את השפה. ומתוך כך איזו זכות יש לי לקחת בה חלק? אם מערכות הכוח בבית פנימה נשאבות מהיחסים בין גברים ונשים במרחב הציבורי, מה למערכות היחסים שלי ולצורך להתמודד עם שאלות של מי המפתה ומי המתפתה, מי יוצאת בסוף הערב כשירה על העליונה?

וחייתי כך שנים, ללא כל יכולת לנהל איתך, ששמך הוא שמי, דיאלוג. והחיים בתוך מערכות יחסים אינטימיים עם נשים, בתוך מרחב ציבורי המורכב כולו מנשים, ואותן השאלות של כוח, של מפתה ומתפתה של לוחמת ומגינה, של פועלת ונפעלת שבו ועלו במלוא העוצמה. והציפייה הנסתרת להבנה נשית אינסופית, שבה ומגדירה את עצמה מחדש. והניסיון החדש הזה, הצורך שהחיים מעלים ומציבים בפני, שולח אותי שוב אלייך, לבדוק איפה אני פוגשת אותך למרות הפערים השוכנים בינינו.

"נשים חסרות מנוח"

אירוע בשיתוף סינמטק חיפה לרגל צאת ספרה של רבקה נרדי, "נשים חסרות מנוח"

"נשים חסרות מנוח" הוא ספר על נשים המחפשות את דרכן הייחודית לחיים של שוויון וכבוד.

זהו גם ספר על גברים המגיבים למהפכה ביחסי המינים ומתלבטים בסוגיות של גבריות ואחריות.

זהו ספר המעלה על סדר יומנו סוגיות חדשות ביחסי המינים שצצו בשנים האחרונות בעקבות השינויים המהפכניים

במסגרת המפגש יוקרן הסרט "קרוב יותר", ולאחריו תיערך שיחה בין רבקה נרדי לחן נרדי על יחסי המינים והתלבטויות בסוגיות של גבריות ואחריות.

האירוע יתקיים בסינמטק חיפה, ביום שבת, 8.3.08, בשעה 19:00

"אשה לאשה" ועמותת "מען" מזמינות: "מדוע להצטרף לתוכנית הפנסיה של עמותת מען?"

דיון על חשיבות החיסכון לפנסיה והצגת תוכנית הפנסיה של עמותת "מען" ב"קרן מקפת החדשה"

ביום שני, 7.4.08, בשעה 20:00

דמי חברות לשנת 2008

חברה יקרה, הנך מתבקשת לחדש את החברות באשה לאשה ולשלם את דמי המנוי בהקדם האפשרי למען נוכל להמשיך ולשלוח לך את דף המידע. תודה! ארלוזורוב 118, חיפה 33276 טל 04-8650977 פקס 04-8641072

שם פרטי ומשפחה _____

ת.ז. _____ טל. _____

כתובת _____

הנני מצרפת בזאת 80 ש"ח עבור דמי חברות לשנה

או/ו תרומה בסך: _____ ש"ח.

קולקטיב

יום ראשון, 30.1.08

יום רביעי, 30.4.08

עולות לשידור

מקרה בוחר בתקשורת: נשים נפגעות תקיפה מינית עם לילי אנגל ויהל אס-קורלנדר יום רביעי, 26.3.08, בשעה 20:00

30 שנות אמנות

פמיניסטית

עם האמנית מרים שרון

מרים שרון היתה בין האמניות הראשונות בישראל שהחלו ליצור אמנות פמיניסטית. בין עבודותיה המוכרות הן הפעולות הסביבתיות הקושרות נשיות, אקולוגיה ואמירות פוליטיות פמיניסטיות, כמו "אשדודה" משנות השבעים. עבודותיה הוצגו לאחרונה במוזיאון חיפה במסגרת התערוכה "מירוץ שליחות"

המפגש יתקיים ביום חמישי, 13.3.08, בשעה 20:00

לילית והעץ

עם לילאנה קליינר

מפגש עם האמנית - לילאנה קליינר, ילידת ארגנטינה, גדלה בישראל ומתגוררת כיום בקנדה. המפגש יעסוק באומנותה המשלבת פמיניזם, סביבה ואת עובדת היותה לסבית. במהלך המפגש יוצג ספרה "שירת לילית" ויוקרו סרט קצר המגולל את קורותיה של לילית - חוה הראשונה, דמות בקבלה ובמיתולוגיה היהודית, כשהיא מגיעה לעיר מודרנית. לילית מסמלת את היצר הנשי והיצירה הנשית, את אמא אדמה ואת הטבע הפראי במאבק להישרדות בחברתנו. סרט פיוטי עם מוזיקה מקורית.

המפגש ייערך ביום חמישי 3.4.08 בשעה 20:00

המרחב ומדיניות הסוד
בניית המתקן הביטחוני בבסיס חיל-הים
בנמל המערבי בחיפה
עם רותי ליברטי שלו
ביום שלישי 15.4.08 בשעה 20:00

فعاليات

يسر "امرأة لامرأة" وسينماتك حيفا دعوتكن إلى أمسية بعنوان

"نساء لا يهدأ لهن بال"

أمسية بمناسبة إصدار كتاب "نساء لا يهدأ لهن بال" لريكا نردى، كتاب عن نساء تبحث عن سبل خاصة بهن لحياة كريمة تتسم بالمساواة. يعرض الكتاب أيضا ردود فعل الرجال على الثورة في العلاقات بين الجنسين وتخبطاتهم في قضايا الرجولة والمسؤولية.

يتم عرض فلم "أقرب" وبعده محادثة مع ريكا نردى وحين نردى عن ما يطرحه الكتاب من الجديد في قضايا العلاقة بين الجنسين وليدة الثورة الجنوسية في الأعوام السابقة.

ستقام الأمسية في سينماتك حيفا

يوم السبت الموافق ٨,٣,٠٨ في تمام الساعة ١٩:٠٠

ثلاثون سنة من الفن النسوي

مع الفنانة مريم شارون

وهي من أوائل الفنانات رائدات الفن النسوي في البلاد.

تميزت أعمالها بالربط بين البيئة والأثوثة، البيئة والخطابات السياسية النسوية، على سبيل المثال "اشدودا".

تم مؤخرا عرض أعمالها الفنية في متحف حيفا تحت عنوان "سباق التتابع".

يوم الخميس الموافق ١٣,٣,٠٨ في تمام الساعة ٢٠:٠٠

ليليت والشجرة

مع ليليانا كلينز

فنانة ذات أصل أرجنتيني تقطن حاليا في كندا.

يتطرق اللقاء إلى أعمالها الفنية ومزجها بين النسوية، المثلية والبيئة.

سيتم اللقاء عرض فلم قصير يبحث في سيرة ليليت - حواء الأولى، شخصية من الميثولوجيا والقبالاه اليهودية - حين

وصولها إلى مدينة عصرية. تتمثل في شخصية ليليت

الغريزة والإبداع الأنثوي والطبيعة الأم في صراع بقاء دائم في مجتمعنا. فلم شاعري وموسيقى أصيلة.

يوم الخميس الموافق ٣,٤,٠٨ في تمام الساعة ٢٠:٠٠

امرأة لامرأة بمشاركة مؤسسة معا تدعوكن لأمسية تحت

عنوان:

"لما الانضمام لبرنامج التقاعد التابع لمؤسسة معا؟"

حلقة حوار حول أهمية التوفير للتقاعد وعرض لبرنامج مؤسسة معا للتقاعد في كيرين مكيفيت الجديدة.

يوم الاثنين الموافق ٧,٤,٠٨ في تمام الساعة ٢٠:٠٠

الحيز وسياسات السر

مع روني ليريتي

البنائة الأمنية في القاعدة العسكرية البحرية غربي ميناء حيفا

يوم الثلاثاء الموافق ١٥,٤,٠٨ في تمام الساعة ٢٠:٠٠

في بث مباشر

حول موضوع: "نساء مررن الاعتداء الجنسي"،

ستجري مقابلة من منظار اعلامي فاحص

مع ياهل اس كوليندر و ليلي انجل

يوم الاربعاء ٢٦,٣,٠٨ الساعة الثامنة

قد اخترنا هنا ولأول مرة أن نمنح منصة لأصوات نسوية شابة صاعدة، فعبّر هذا المقال تطرح الكاتبة همومها القومية والنسوية رابطة ما بينهما براعة وإتقان، وهي ابنة الثانية عشرة ربيعا.

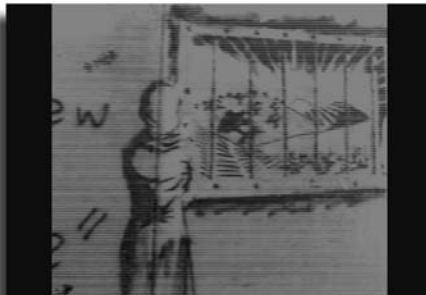
هوية بلا حدود

في صباح باكر جميل حملت حقائبتي في سيارة أبي وانطلقنا مرورا من سهول ومروج ابن عامر ودخلنا إلى الأراضي الأردنية، بعد أن رفعنا أيدينا وسلمنا على شرطي الحدود، الذي سمح لنا بدورته، الدخول دون فحص كثير وتحدث معنا بكل لطف، لا تعال. من الأردن أكملنا سفرا إلى سوريا بلاد المياه والأنهار، بلاد خضراء نضرة لم أرى لها مثيلا في بلادنا. وما أن أوشكنا أن ندخل مدينة دمشق حتى اندلقت كأس الماء على وجهي فاستيقظت وأدركت انه كان حلما.

حلم لأمنية عمرها سنة واحدة فقط وهي أن احصل على جواز سفر عربي خاص بي وبهويتي لا انتمي فيه إلى أي سلطة أو حكم غريب. أتشوق لجواز سفر أسافر وأجوب فيه بلادي العربية كلبان وسوريا والمغرب والجزائر وبلاد الحجاز الكريم وبلدان الخليج الرائعة، جواز سفر يتيح لي التحدث بلغتي ولهجتي الفلسطينية، فلا اضطر فيه إلى التعامل والتحدث بلغة الأجنبي واحمله وارفعه بفخر واعتزاز عند دخولي إلى أي معبر أو نقطة حدود دون التفحص الكثير والشك فيه.

الحدود ليست فقط حواجز فعلية على الأرض، فتوجد حدود غير مرئية مثل الحدود بين الولد والبنات. أليس من الممكن أن يكون عندي جواز سفر يتيح لي حرية الاختيار، فعلى سبيل المثال، يسمح للأولاد ركوب الخيل أما البنات فقليل ما يسمح لهن ذلك ولماذا الأولاد هم الذين يحملون اسم العائلة وليس الفتاة. فمتى لذلك أن يتحقق؟

ميس مسعود
عرعة

نساء فلسطينيات تحت ضمير
الاحتلال القومي والاجتماعي

قراءة نسوية للعنصرية والأبوية في ظل الخطاب الصهيوني حول
المواطنة والإقامة، وتحت قانون المواطنة والدخول إلى إسرائيل

נשים פלסטיניות תחת
עול כיבוש לאומי וחברתי

קדימה פמיניסטית על דוגנות וטריארכאליזם בכל השיח הציוני
על אזרחות ותושבות ותחת חוק האזרחות והכניסה לישראל
אחאני דעייד
أماي ضعيف

يسعدنا ان نضع بين ايديكن تقرير "نساء فلسطينيات تحت ضمير الاحتلال القومي والاجتماعي" والذي هو عبارة عن قراءة نسوية للعنصرية والابوية في ظل الخطاب الصهيوني حول المواطنة والاقامة، وتحت قانون المواطنة والدخول الى اسرائيل. يتطرق هذا التقرير للقهر الاحق بالنساء الفلسطينيات، في اسرائيل والمناطق الفلسطينية المحتلة من ضمنها شرقي القدس، في جميع مناحي حياتهن، وذلك نتيجة للفكر المهيمن عن المواطنة والاقامة في اسرائيل وتحت قانون المواطنة والدخول الى اسرائيل الذي ينبع من هذا الفكر. الامر الذي يصعد في الان ذاته من قهر النساء الفلسطينيات من خلال الازمات والممارسات الابوية في المجتمع.

اننو שמחות להודיע על פרסום הדו"ח "נשים פלסטיניות תחת עול כיבוש לאומי וחברתי". הדו"ח דן בפגיעה הקשה שמתקיימת כלפי הנשים הפלסטיניות, בישראל ובשטחים הפלסטיניים הכבושים כולל את מזרח ירושלים, בכל תחומי חייהן. הדוח מצביע על הקשר שבין אזרחות ותושבות בישראל, לבין הפגיעה בנשים הנ"ל כחלק מהתפיסות והפרקטיקות הפטריארכאליות בחברה. את הדו"ח ניתן להשיג במשרדי אשה לאשה

أصوات - نساء فلسطينيات مثليات
١١٨ شارع ارلوزوروف، حيفا ٣٣٢ ٦٧
تلفون: ٢٣٥٧-٨٦٦-٤-٩٧٢
فاكس: ١٠٧٢-٨٦٤-٤-٩٧٢
www.aswatgroup.org

